

แนวทางปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ (Isolation Precautions)

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ (Isolation Precautions) หมายถึง การปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากผู้ป่วย ผู้ติดเชื้อ หรือผู้ที่เป็นพาหะโรค ไปสู่ผู้ป่วยอื่น ญาติผู้ป่วย รวมถึงบุคลากรในทีมสุขภาพ ประกอบด้วย

1. การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบพื้นฐาน (Standard Precautions)
2. มาตรการป้องกันตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อ (Transmission based precautions)

การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อแบบพื้นฐาน (Standard Precautions) หมายถึง การปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยทุกราย ไม่ว่าจะผู้ป่วยจะมีการติดเชื้อหรือไม่ หรือได้รับการวินิจฉัยว่าป่วยเป็นโรคใด โดยมุ่งเน้นการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อจากเลือด สิ่งคัดหลั่งของร่างกาย เยื่อเมือก ผิวหนังที่มีรอยฉีกขาด ซึ่งประกอบด้วย

1. การล้างมือ
2. การสวมอุปกรณ์ป้องกันร่างกายส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment: PPE)
3. การป้องกันของมีคมตำบาด/ สัมผัสสิ่งคัดหลั่งจากการปฏิบัติงาน
4. การจัดการผ้าเปื้อน (ตามแนวทางการจัดการผ้าเปื้อน โดยหน่วยจ่ายผ้ากลาง)
5. การจัดการขยะ (ตามแนวทางการจัดการขยะ โดยกรมการจัดการขยะโรงพยาบาลฯ)
6. การทำความสะอาด และการทำลายสำหรับสิ่งของและเครื่องมือเครื่องใช้ในโรงพยาบาล
7. การทำความสะอาดสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วย

มาตรการป้องกันตามวิธีการแพร่กระจายเชื้อ (Transmission based precautions) แบ่งออกเป็น 3 วิธีคือ

1. การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (Airborne Precautions) เป็นมาตรการเสริมสำหรับผู้ป่วยที่สงสัย หรือทราบว่ามีการติดเชื้อที่สามารถแพร่กระจายเชื้อทางฝอยละอองขนาดเล็กกว่า 5 ไมครอน จะลอยอยู่ในอากาศได้นานและไกล ซึ่งเมื่อหายใจเอาเชื้อเข้าไปจะทำให้เกิดโรค เช่น วัณโรค หัด สุกใส
2. การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางละอองฝอย (Droplet Precautions) เป็นมาตรการเสริมสำหรับผู้ป่วยที่สงสัย หรือทราบว่าติดเชื้อที่สามารถแพร่กระจายได้ทางละอองฝอยเสมหะ น้ำมูก น้ำลาย ซึ่งเกิดจากการพูด ไอ จาม รดกัน หรือเกิดจากการสัมผัสอย่างใกล้ชิดระหว่างแหล่งโรคกับผู้ที่สัมผัสเชื้อ ทั้งนี้ละอองฝอยมีขนาดใหญ่จึงลอยอยู่ในอากาศไม่นาน และลอยห่างจากแหล่งโรคไม่เกิน 3 ฟุต เชื้อจะเข้าสู่ร่างกายทางจมูก หรือเยื่อบุตา หรือผิวหนัง เช่น ไข้หวัดใหญ่ RSV คอตีบ ไอกรน เป็นต้น

3. การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางการสัมผัส (Contact Precautions)) เป็นมาตรการเสริมสำหรับผู้ป่วยที่สงสัย หรือทราบว่า การติดเชื้อที่สามารถแพร่กระจายได้โดยการสัมผัสโดยตรง (direct contact) เช่น การสัมผัสผิวหนังที่มีแผล หรือการติดต่อโดยการสัมผัสทางอ้อม เช่น การสัมผัสเครื่องมือที่ปนเปื้อน ตลอดจนผู้ป่วยที่มีเชื้อแบคทีเรียดื้อยาต่างๆ เช่น MRSA CRE VRE เป็นต้น

นอกจากนั้น ยังพบว่า มีโรคบางอย่างที่สามารถแพร่กระจายเชื้อได้มากกว่า 1 วิธี เช่น สุกใส และ งูสวัด ระยะแพร่กระจาย ที่สามารถแพร่กระจายเชื้อทางอากาศและการสัมผัส (Airborne & Contact Precautions) รวมถึง โรคที่แพร่กระจายเชื้อทางละอองฝอย เช่น หวัด RSV Pertussis Diphtheria เป็นต้น จะสามารถแพร่กระจายเชื้อทางอากาศได้ด้วยการทำหัตถการทางการแพทย์ที่ทำให้เกิดการการฟุ้งกระจายเป็นละอองฝอยขนาดเล็ก เช่น การพ่นยา ใส่ท่อช่วยหายใจ การดูเสมหะ เป็นต้น

ทั้งนี้ รายละเอียดของโรค และการปฏิบัติเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวิธีต่างๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เอกสารควบคุม : แนวทางปฏิบัติในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ (Isolation Precautions)

ฉบับปรับปรุง พฤศจิกายน 2561

จัดทำโดย หน่วยควบคุมการติดเชื้อโรงพยาบาลสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารอ้างอิง

1. กำธร มาลาธรรม และ ยงค์ รงค์รุ่งเรือง. การป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ใน: คู่มือปฏิบัติการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรกราฟฟิค แอนด์ดีไซน์; 2560. หน้า 35-43.
2. Center of Disease Control and Prevention. Transmission-Based Precautions (updated February 28, 2017). Available from: <https://www.cdc.gov/infectioncontrol/basics/transmission-based-precautions.html>.